

SKRIFTLIGT SPÖRSMÅL 623/2007 rd

Ändring av namnlagen

Till riksdagens talman

I Finland är alla medborgare enligt lag skyldiga att ha förnamn och efternamn. Då ett par ingår äktenskap kan de välja att ta ett gemensamt efternamn eller behålla sina ursprungliga. Barn får antingen sina föräldrars gemensamma efternamn eller det efternamn som någondera föräldern har. Då föräldrarna har olika efternamn får man välja vilketdera man ger åt barnet.

I många länder (bl.a. Sverige, Norge, Danmark och Island) är det idag möjligt att åt barnet ge båda föräldrarnas efternamn även då de är olika. Det andra efternamnet blir då ett så kallat mellannamn och barnet kan således ha två efternamn som förknippar denne till föräldrarna. Det finns en vilja att införa mellannamn även i Finland så att föräldrar med olika efternamn inte skulle behöva välja vilket av deras efternamn de ger åt sitt barn. Barnet skulle istället bära bådas efternamn; det ena som mellannamn och det andra som efternamn.

I den svenska namnlagstiftningen sägs att en person med flera än ett efternamn själv kan välja vilket man använder i vardagen. Då personen gifter sig gäller samma regler för efternamn som för personer utan mellannamn, det vill säga man kan välja att ta ett gemensamt efternamn med maken eller hålla kvar sitt ursprungliga. Det är endast tillåtet att ha ett mellannamn.

Med hänvisning till det som anförs ovan får jag i den ordning 27 § riksdagens arbetsordning föreskriver ställa följande spörsmål till den minister som saken gäller:

Har regeringen övervägt en ändring av namnlagen så att det även i Finland skulle vara möjligt att ta i bruk mellannamn?

Helsingfors den 24 januari 2008

Christina Gestrin /sv

KIRJALLINEN KYSYMYS 623/2007 vp**Nimilain muuttaminen*****Eduskunnan puhemiehelle***

Suomessa kaikilla kansalaisilla tulee lain mukaan olla etunimi ja sukunimi. Kun pariskunta solmii avioliiton, he voivat valita yhteisen sukunimen tai pitää aiemmat sukunimensä. Lapsi saa joko vanhempien yhteisen sukunimen tai jomankumman vanhemman sukunimen. Silloin kun vanhemmilla on eri sukunimet, he voivat valita, kumman he antavat lapselleen.

Monissa maissa (mm. Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa ja Islannissa) on nykyisin mahdollista antaa lapselle molempien vanhempien sukunimi, vaikka kyseessä olisivatkin eri sukunimet. Toisesta sukunimestä tulee tällöin ns. välinimi, ja lapsella voi siis olla kaksi sukunimeä, jotka yhdistävät hänet vanhempiin. Myös Suomessa on halua välinimen käyttöönottoon siten, että eri sukunimisten vanhempien ei tarvitsisi valita, kumman sukunimen he antavat lapselleen. Lapsella sen sijaan olisi molempien sukunimi, toinen välinimenä ja toinen sukunimenä.

Ruotsin nimilainsäädännössä todetaan, että henkilö, jolla on useampia kuin yksi sukunimi, voi itse valita, kumpaa hän tavallisesti käyttää. Henkilön avioituessa sukunimeä koskevat säännöt ovat samat kuin henkilöillä, joilla ei ole välinimeä. Toisin sanoen hän voi valita yhteisen sukunimen puolison kanssa tai pitää alkuperäisen sukunimensä. Ainoastaan yksi välinimi olisi sallittu.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus harkinnut nimilain muuttamista siten, että myös Suomessa voitaisiin ottaa käyttöön välinimi?

Helsingissä 24 päivänä tammikuuta 2008

Christina Gestrin /r

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Christina Gestrinin /r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 623/2007 vp:

Onko hallitus harkinnut nimilain muuttamista siten, että myös Suomessa voitaisiin ottaa käyttöön välinimi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Lapsen sukunimen määräytymisestä säädetään nimilain (694/1985) 2 luvussa. Lain 2 §:n mukaan lapsi saa syntyessään sen sukunimen, joka vanhemmilla on lapsen syntymän hetkellä, jos vanhemmilla on yhteinen sukunimi. Jos vanhemmilla ei ole yhteistä sukunimeä, lapsi saa sen sukunimen, jonka vanhemmat ilmoittavat lapsen sukunimeksi ja joka jommallakummalla vanhemmalla on ilmoitusta tehtäessä. Jos vanhemmat eivät tee tällaista ilmoitusta, lapsi saa sen sukunimen, joka äidillä on. Jommallakummalla vanhemmalla mahdollisesti henkilökohtaisessa käytössä oleva sukunimi ei kuitenkaan periidy lapselle.

Vihkimisilmoitusten perusteella vuosina 2002—2006 koottujen tilastojen mukaan keskimäärin noin 80 prosenttia avioliittoon vihityistä pareista otti käyttöön yhteisen sukunimen. Näissä tapauksissa hieman alle 8 prosentissa avioliitoista toinen puolisoista otti aiemman sukunimensä henkilökohtaiseen käyttöön yhteisen sukunimen edellä. Puolisot säilyttivät omat nimensä keskimäärin hieman alle 20 prosentissa tapauksista. Miehen sukunimen ottaminen puolisoiden yhteiseksi sukunimeksi on tilastojen perusteella selvästi yleisin vaihtoehto, mutta tilastot osoittavat myös sen, että kaikkia nimilain tar-

joamia vaihtoehtoja puolisoiden sukunimeksi käytetään.

Nimilain muuttaminen siten, että lapselle voitaisiin antaa niin sanottu väli- tai yhdistelmänimi laajentaisi vanhempien oikeutta päättää lapsen sukunimestä. Samalla se toisi lainsäädäntöömme suomalaiselle nimikäytännölle vieraan elementin ja lisäisi nimilainsäädännön monimutkaisuutta. Erityisiä ongelmia aiheutuisi yhdistelmänimien periytymisestä ja esimerkiksi yhdistelmänimien täydellinen periytyvyys johtaisi jo seuraavassa sukupolvessa kolmi- tai neliosaiseen sukunimeen. Tällaiset yhdistelmänimet olisivat epäkäytännöllisiä. Yhdistelmänimien osittainen periytyvyys puolestaan edellyttäisi säännöksiä muun muassa siitä, mikä yhdistelmänimistä periytyy lapselle, miten menetellään tapauksessa, jossa molemmilla vanhemmilla on yhdistelmänimi ja voidaanko koko yhdistelmänimi ottaa avioliitossa yhteisen sukunimen edellä henkilökohtaiseen käyttöön. Vaikka jokaiselle annettaisiin täysi vapaus päättää yhdistelmänimensä periytymisestä ja sen henkilökohtaisesta käytöstä, nimilakiin tarvittaisiin edellä mainitun kaltaisia säännöksiä kuitenkin siltä varalta, ettei valintaoikeutta syystä tai toisesta käytetä. Lisäksi on syytä mainita, että nimilain 4 luvussa säädetään sukunimen muuttamisesta uudeksi sukunimeksi. Näin ollen perheet, joissa koetaan olevan erityisiä syitä saada lapsen sukunimi määräytymään nimilain poikkeavalla tavalla, voivat saattaa kysymyksen viranomaisen ratkaistavaksi.

Oikeusministeriön havaintojen mukaan nimilainsäädäntö on sukunimiä koskevilta osiltaan osoittautunut pääosin tarkoituksenmukaiseksi. Nimilain mahdollisia muutostarpeita on kuitenkin syytä tarkoin seurata. Sukunimen määräytymiseen kohdistuva julkinen intressi on vähenty-

nyt, kun henkilötunnukset ovat osittain korvanneet nimen ihmisen yksilöinnin välineenä. Sen vuoksi on mahdollista suhtautua aiempaa vapaammin sukunimiä koskeviin yksilön toivei-

siin. Oikeusministeriössä ei kuitenkaan ole tällä hetkellä vireillä nimilain uudistamiseen liittyviä hankkeita, enkä pidä niihin ryhtymistä ajankohtaisena.

Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 2008

Oikeusministeri Tuija Brax

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 623/2007 rd undertecknat av riksdagsledamot Christina Gestrin /sv:

Har regeringen övervägt en ändring av namnlagen så att det även i Finland skulle vara möjligt att ta i bruk mellan-namn?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Bestämmelserna om barns släktnamn finns i 2 kap. i namnlagen (694/1985). Enligt 2 § får ett barn vid födelsen det släktnamn som föräldrarna har när barnet föds, om föräldrarna har gemensamt släktnamn. Har föräldrarna inte gemensamt släktnamn, får barnet det släktnamn som föräldrarna anmäler som barnets släktnamn och som någondera av föräldrarna har när anmälan görs. Om anmälan inte görs får barnet moderns släktnamn. Ett släktnamn som någondera föräldern eventuellt använder personligen förvärfvas däremot inte av barnet.

Statistik på vigselannonser 2002—2006 visar att ett gemensamt släktnamn togs av i snitt 80 procent av de par som vigdes till äktenskap. I något färre än 8 procent av dessa äktenskap anmälde den ena parten att han eller hon ville personligen använda sitt tidigare släktnamn framför det gemensamma släktnamnet. I snitt förekom det i något färre än 20 procent av fallen att makarna höll kvar sina egna släktnamn. Statistiken visar att det vanligaste är att makarna tar mannens namn som gemensamt släktnamn, men statistiken ger också vid handen att paren använder sig av alla de alternativ som namnlagen möjliggör.

En ändring av namnlagen så att ett barn kunde få ett s.k. mellannamn eller ett dubbelnamn skulle öka föräldrarnas rätt att besluta om barnets släktnamn. Samtidigt skulle det föra in ett främmande element i det finska namnbruket och öka namnlagstiftningens komplexitet. Frågan om hur ett dubbelnamn ska gå i arv skulle medföra särskilda problem. Om dubbelnamn t.ex. kunde övertas fullt ut skulle detta leda till tre- eller fyrdelade släktnamn redan hos följande släktled. Sådana namn blir mycket opraktiska. Dubbelnamn som förs över endast partiellt, skulle för sin del förutsätta bestämmelser bl. a. om vilket av dubbelnamnen som barnet ska få och hur man ska gå till väga i de fall där båda föräldrarna har ett dubbelnamn. Bestämmelser behövs också om möjligheterna för äkta makar att anmäla att ett dubbelnamn kommer att användas i sin helhet som personligt namn före det gemensamma släktnamnet. Även om alla ges full frihet att besluta dels om hur deras dubbelnamn ska övertas av barnen, dels om den personliga användningen av det, måste namnlagen få bestämmelser av ovan anförd typ för den händelse att någon, av en eller annan orsak, inte använder sig av rätten att välja. Dessutom är det skäl att nämna att det i 4 kap. i namnlagen finns bestämmelser om ändring av ett släktnamn till nytt släktnamn. De familjer som upplever att det finns särskilda skäl för att ett barns släktnamn ska bestämmas på ett sätt som avviker från namnlagen kan därför föra frågan till avgörande av myndigheterna.

Justitieministeriet har gjort iakttagelsen att namnlagen huvudsakligen har visat sig vara ändamålsenlig till de delar som gäller släktnamn. Det är däremot skäl att noggrant följa behovet av eventuella ändringar. Allmänhetens intresse för

hur släktnamn bestäms har minskat då personbeteckningarna delvis har ersatt namnet som identifieringsinstrument. Ett friare förhållningssätt till den enskildes släktnamnsönskemål är därför

möjligt. För närvarande arbetar justitieministeriet dock inte med några projekt om namnlagsrevidering och jag anser det inte heller aktuellt att inleda ett sådant.

Helsingfors den 19 februari 2008

Justitieminister Tuija Brax